

"אנחנו המכה של ענף היהלומים"

כרבע מהייצוא הישראלי מגיע מענף היהלומים. עסקאות בשווי 20 מיליארד דולר נסגרות בכל שנה בבורסת היהלומים ברמת גן, ובורסות ברחבי העולם מחקות את המבנה הניהולי שלה. אז למה אנחנו יודעים על הענף הנוצץ ביותר בארץ כל כך מעט? יורם דבש, נשיא הבורסה, מספר על ההתנהלות במתחם הסגור, וכיצד הפכה ישראל למעצה עולמית בתחום

צופית הרלינג

הבורסה, הכוללת כ-3,500 חברים, מבצעים בכל שנה עסקאות בהיקף של 20 מיליארד דולר.

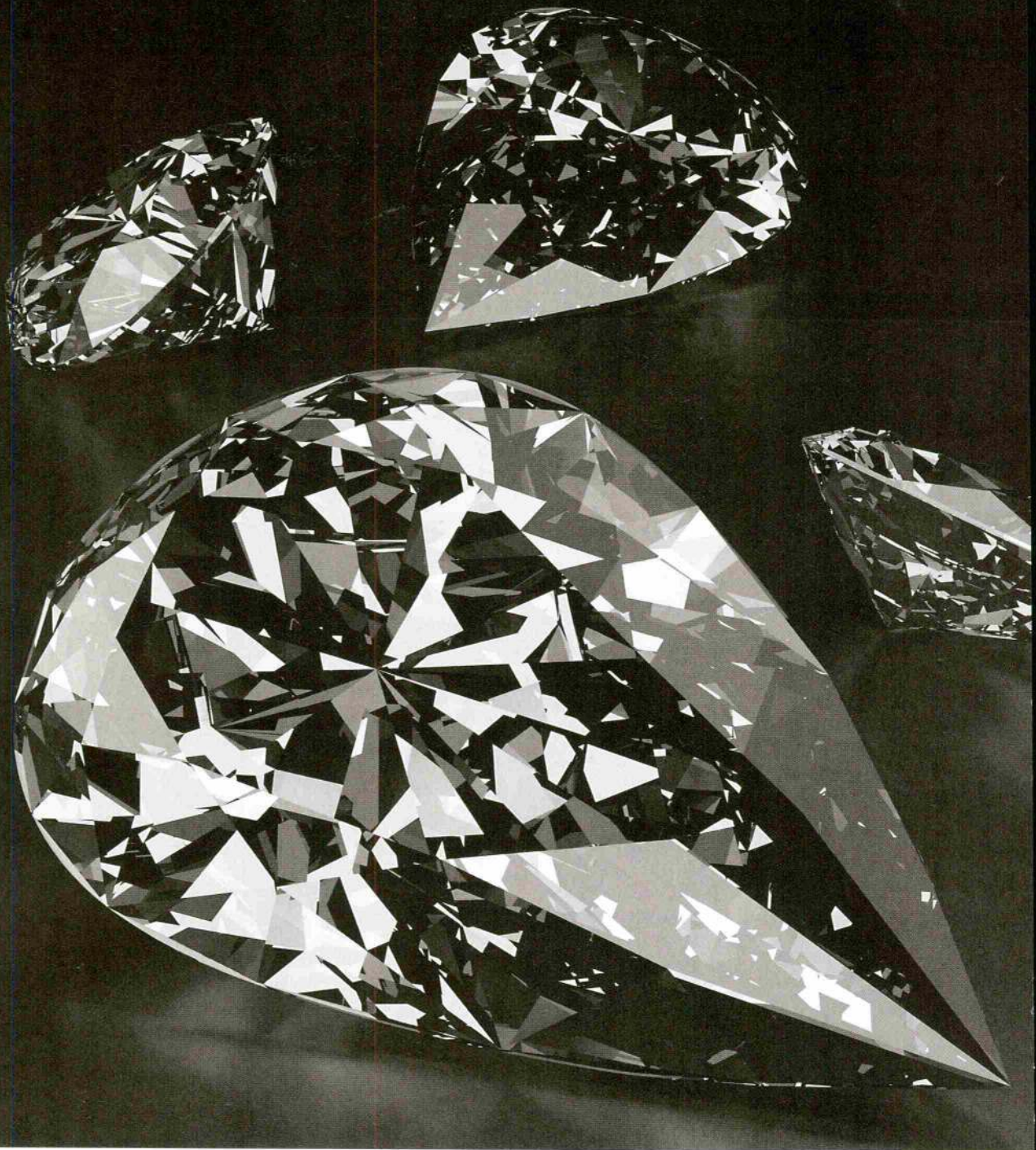
"בישראל אין מכרות ואין קניינים", מסביר דבש. "היא שוק מאוד קטן – מבחינת כמות אנשים ומבחינת תרבות הצריכה של יהלומים, כך שכל השווקים שלנו הם בעולם". בארה"ב, מסביר דבש, כמעט כל אישה מסתובבת עם טבעות על הידיים, ללא קשר למעמד, זו התרבות – אוהבים וצורכים יהלומים. אך גם הצד השני של העולם הופך לשוק עם דרישה משמעותית

חודשים ספורים לאחר שנכנס לתפקיד, הוא מספר על החשיבות של ענף היהלומים בכלכלה המקומית ועל האתגרים שניצבים בפניו.

הבורסה הישראלית ליהלומים, אשר תחגוג בשנה הבאה 80 שנה להיווסדה, היא הגדולה מסוגה בעולם. לדברי דבש, היא לא מובילה רק בכמויות המסחר, אלא גם מבחינה היסטורית. "אם תיכנס לבורסה בשנגחאי, בדובאי או במקומות אחרים, את תראי העתק של המבנה הפיזי והניהולי של הבורסה הזו". באולם המסחר הענק של

בשנות ה-50 וה-60 התפוזים היו הלהיט של המדינה, בשנות ה-70 ו-90 זה היה יהלומים, היום זה ההייטק. ברגע שהענף העולמי יחזור, גם הענף שלנו יחזור קדימה, יעלה במספרים, יחזיק יותר מההייטק, זו רק שאלה של זמן". כך אומר בלהט יורם דבש, נשיא בורסת היהלומים, בראיון במשרדו בלב הפעילות ברמת גן. בימים שבהם העיניים אכן נשאות אל ההייטק הישראלי, אחר הענפים המצליחים בארץ, שאותו מוביל דבש – זוכה לתשומת לב מועטה.

צילום אילוסטורציה: fotolia

יחד עם זאת, אל לנו לטעות – ענף היהלומים הוא אחד המשמעותיים בישראל כיום. הוא מהווה רבע מהייצוא של המדינה, בשווי 10 מיליארד דולר. נוסף לרווח הנאה, רבש סבור שלישראלים בתחום יש לא מעט מה להציע – אם במקצועיות או בכושר המצאה, כאשר האופי המשפחתי וההיסטוריה הארוכה פועלים לטובתם. "הבניין שאנחנו יושבים בו עכשיו הוא הראשון בכל האזור. היתה מסביב ביצה אחת גדולה, שממה. לאט לאט הסיטי של מדינת ישראל נבנה סביבו. לאבות

הענק במזרח. דובאי למשל, היא מרכז יהלומים חדש שמושך נתח ניכר מהמסחר העולמי, וזאת באמצעות פטור ממס. שחקנית אחרת היא בלגיה, שלאחר שנים של מדיניות נוקשה מול הענף מנסה להזרים דם חדש באמצעות הקלות במס. "היא ממש הוציאה הוראה גורפת ליהלומנים בכל העולם, בעיקר ליהודים ולישראלים, שמזמינה אותם לפתח את העסק שם. קשה לנו להתחרות בזה, אנחנו לא רואים גמישות מצד הרשויות, אבל אנחנו פה, ורק רוצים לחזק את הענף".

ליהלומים, כשהייצוא הישראלי מתמקד בעיקר בסין, בהונג קונג, אך גם בשאר המזרח – שוק שמעבר לחיותו צרכן, הוא גם מתחרה משמעותי.

"אין לנו מוסר העבודה שיש בסין, אין לנו עזרה של הממשלה כמו שיש בהודו", מסביר רבש. "ממשלת הודו לקחה כבר לפני שנים את היהלומים כענף מועדף והיא כל הזמן מקדמת אותו. המטרה שלהם היא להעסיק ירדים עובדות, והם גילו שענף היהלומים מפרנס למעלה ממיליון משפחות". התחרות בפעילות אינה רק מצד כלכלות

מבחינה תפעולית, כלכלית ולוגיסטית, במיוחד כשמדובר במוצר יקר שהמסחר בו מבוסס על אמון.

שחקן דומיננטי

אחד האתגרים המשמעותיים הוא מעבר מהעולם המסורתי של מכירת יהלומים, שבו היו מעורבים גורמים רבים, כמו מתווכים ומשווקים, לעולם הדיגיטלי שבו עסקאות נסגרות בקצב מסחרר, והיהלום נמכר היישר ללקוח – שמשווה מחירים, יודע מה הוא רוצה, רוכש את המוצר מהכיסא בביתו בכל מקום בעולם, ומשאיר טווח תמרון קטן ליהלומן.

בבורסה הבינו מהר מאוד את המגמה והחליטו ללכת עם הזרם. כך הכניסו אל המשחק בשלב מוקדם מאוד את אייבי למשל. "אייבי זיהתה שהמכירות מספר אחת שלה מ ישראל הן יהלומים ותכשיטים", מספר דבש. "הם רצו ליצור קשר עם ארגון שהוא לגיטימי, בידעה שכל יהלומן שנכנס לבורסה הוא למעשה תעודת כשרות". משיתוף הפעולה הזה נולד קורס לחברי הבורסה, אשר פתחו בעקבותיו חנויות באייבי והגדילו משמעותית את המכירות שלהם. ביוזמת הבורסה, תיפתח במאי פלטפורמה נוספת שתאפשר לחבריה לשווק דרכה יהלומים, וכך תסייע גם היא למגף את יכולות חבריה ולחשוף אותם לדרכי מסחר חדשות.

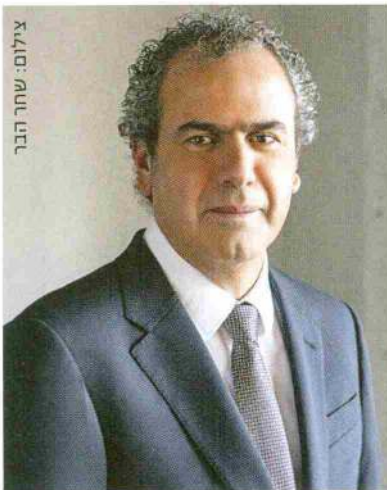
לצד ההשקעה במסחר הדיגיטלי, פועלת הבורסה גם ליצירת שיתופי פעולה בעולם, פיתוח טכנולוגיות חדשות, כמו צילום וסריקת יהלומים (בהן משתמשים כיום בכל העולם), והתמקדות בקהלים בשוקי נישא ייחודיים. כל אלה, מאמין דבש, מסייעים להשאיר את ישראל כשחקן מרכזי בענף, על אף הקשיים הכלכליים והפוליטיים.

"אנחנו דומיננטיים בענף – המכה של ענף היהלומים. כשנשיא הפדרציה רוצה לעשות החלטות, הוא קודם כל מתייעץ עם הישראלים. אין הרבה תחומים וענפים בעולם שבהם ישראל מובילה את השוק העולמי", מסכם דבש.

"נכון שהיינו יותר מדי סגורים בתוך עצמנו ולא נפתחנו לציבור הישראלי, אבל אני מקווה שבשנה הבאה ננגיש את הבורסה לציבור, נכניס יותר מבקרים. אני חושב שלמדינת ישראל יש הרבה סיבות להתגאות בענף היהלומים. זה לא ברור מאליו, שמוסד כזה קיים 80 שנה".

מתחם שוק. אולם המסחר - צילום: קובי פוקס

צילום: שור הבר

דבש: "כשנשיא הפדרציה רוצה לעשות החלטות, הוא קודם כל מתייעץ עם הישראלים. אין הרבה תחומים וענפים בעולם שבהם ישראל מובילה את השוק העולמי"

מיליון שקל ובדיקת פוליגרף.

דבש נכנס לתפקידו בתקופה לא פשוטה כלל, ולא רק בשל הפרשות המביכות. מספר המועסקים ירד, הייצוא נתקל בקשיים וגם יוקר המחיה החלח לענף והכביד על הפרנסה.

"הלום זה דבר נוצץ, אבל להיות יהלומן זה לא תמיד דבר נוצץ, זו עבודה מאוד קשה", הוא מציין. "כדי להיות יהלומן ממוצע, צריך להחזיק סניפים בכל העולם, דבר לא פשוט

המייסדים שלנו היתה ראייה יזמית עסקית מאוד נרחבת, עולמית", הוא מתאר.

לא הכל נוצץ

הצצה לפעילות בתוך הבורסה מראה מתחם שוק חיים, מעין עיר שיש בה בין השאר אולם מסחר ענק, שירותי מכס, דואר, מסעדות, בית כנסת, וכל זאת תחת אבטחה כבדה. ראייה להתנהלות הארגונית של הבורסה אפשר למצוא בבית משפט פנימי לבוררות במקרים של סכסוכים עסקיים במתחם. "לפעמים מבחוץ אנחנו נראים כאילו יש לנו משהו להסתיר", להפך, אין לנו שום דבר להסתיר", מרגיש דבש. כך למשל, מי שעובר על חוקי הבורסה, ימצא את עצמו מורחק מכל פעילות, תמונתו תיחלף באולם המסחר ואף תישלח לבורסות ברחבי העולם כדי להזהיר. "הלוואי שבעולם העסקי בחוץ היה דבר כזה", אומר דבש. "בחוץ אם יש לך בעיה, זה לוקח שנים ובעלויות גבוהות. פה זה נפתר בשיא המהירות".

לא סתם מציין זאת דבש. בשנים האחרונות עלתה הבורסה לכותרות, לאחר שאחד מחבריה הקים בנק פיראטי שבמסגרתו סיפק שירותי זיוף מסמכים ופדיון צ'קים תוך הונאת פקודי מכס ובנקים. הדבר גרם להנהלה לשקול איסור על ניהול עסקים של החברים במתחם. בשנה שעברה מערכת הדירוג הבינלאומית של מעבדת היהלומים האמריקאית (GIA) חשפה רשת הונאה בינלאומית, שבה היו מעורבים לפי החשד גם ישראלים. פרשות כאלו עלו למרות תנאי קבלה קשוחים לחברות בבורסה היהלומים: שבע שנות ותק בענף, חמישה ממליצים שהם חברים ותיקים, חמישה חברים שיחתמו על ערבות בסכום של